

ส่วนการอธิบายเรื่อง **อนิจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** ของหลวง-
พ่อวัดปากน้ำนั้น ท่านมักกล่าวควบคู่ไปกับ **นิจํ สุขํ อุตฺตา**
ดังตัวอย่างที่คัดมาจากพระธรรมเทศนาของท่านตอนหนึ่งว่า

“...ดังที่พระพุทธองค์รับสั่งว่า ‘**สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ**’
ธรรมทั้งสิ้นไม่ใช่ตัว ตัวทั้งสิ้นไม่ใช่ธรรม ตัวก็เป็นตัว ธรรมก็
เป็นธรรม คนละนัยแก่กัน ทั้ง ๑๔ กายมีตัวกับมีธรรมที่
ทำให้เป็นตัว แต่ตัวทั้งหลายเหล่านั้นทั้ง ๔ กายในภพ (กาย
มนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม ทั้งหยาบและ
ละเอียด) เป็น **อนิจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** หמדไม่เหลือเลย ทั้ง ๑๐

กายนอกภพ (กายธรรม กายธรรมพระโสดา กายธรรมพระ-
สกทาคา กายธรรมพระอนาคา กายธรรมพระอรหัตต์ ทั้ง
หายาบและละเอียด) เป็น **นิจํ สุขํ อตฺตา** ทั้งหมด ตรงกัน
ข้ามอย่างนี้ **นิจํ สุขํ อตฺตา** เป็นของเที่ยงของจริงทั้งหมด
แต่ว่าในภพแล้วเป็นของไม่เที่ยง ไม่จริงหมด รู้ให้ชัดเสีย
อย่างนี้ ที่เกิดมาในมนุษย์โลก เป็นภิกษุสามเณรก็เย็นอกเย็น
ใจ สบายอกสบายใจ ไม่ถือเลอะเลือนผิดๆ พลาดๆ ไป ให้
รู้จักหลักพระพุทธศาสนาอย่างนี้ รู้จักความเป็นจริงของทาง
มรรคผล ตามความเป็นจริงของกายที่เป็นของในภพนอกภพ
ชัดอย่างนี้...”

ชาวพุทธผู้มุ่งหมายอานิสงส์จากการปฏิบัติธรรม เมื่อ
ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้วก็ย่อมได้รับผลเป็นที่ประจักษ์
ชัดแก่ตนเอง ซึ่งก็ปรากฏมีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในอดีตจน
ถึงปัจจุบัน ส่วนผู้ที่ยังมีความลังเลสงสัยไม่มั่นใจนั้น การได้
ศึกษา**กาลามสูตร** ก็อาจจะช่วยให้ได้ข้อคิดหรือได้แนวทาง
ในการตัดสินใจ

เรื่องมีอยู่ว่า ชาวบ้านในนิคมเกสปุตตะ แคว้นกาลามะ
มีความลังเลสงสัยว่า สมณพราหมณ์ทั้งหลายที่มาประกาศ
ศาสนา ต่างก็อ้างว่าหลักคำสอนของตนดีกว่าคำสอนของผู้
อื่น จึงได้กราบทูลถามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เมื่อเป็นเช่น

นี้พวกตนจะเชื่อใครดี พระพุทธร่องค์จึงตรัสสอนแก่ชาวนิคม
เกลปุตตะว่า อย่ายึดถือตามถ้อยคำที่ได้ฟังตามกันมา อย่า
ยึดถือโดยการถือสืบๆ กันมา อย่ายึดถือโดยการเล่าลือ โดย
การอ้างตำรา โดยการเดา โดยการคาดคะเน โดยการตรอง
ตามหลักเหตุผล โดยพอใจว่าเข้ากันได้กับความเห็นของตน
โดยเห็นว่าน่าเชื่อ โดยเห็นว่าท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา...

เมื่อใดท่านทั้งหลาย**รู้ด้วยตนเอง**ว่า ธรรมเหล่านี้เป็น
กุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้วิญญูชนสรรเสริญ
ธรรมเหล่านี้ใครยึดถือปฏิบัติถึงที่แล้ว จะเป็นไปเพื่อประโยชน์
เกื้อกูล เพื่อความสุข เมื่อนั้นท่านทั้งหลายพึงถือปฏิบัติบำ-
เพ็ญธรรมเหล่านั้น